

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 30. julija 1856.

Tudi na mahu ogeršica dobro rodi!

V jeseni lanskega leta so v mnogoterih krajih ljubljanskega mahú (močvirja, Moorgrund) skusili ogeršico sejati, in sicer na požgan, na navadno pognojen ali pa z ogeršičnimi prešami potresen, pa tudi na pust svet. Narbolje se je obnašala na požganem in s prešami potresenem svetu, na pognojenem je plenjala le srednje, na pustem svetu je čisto nič ni bilo.

Semena se potrebuje za oral (joh) en mernik ali pa za vsak mernik žitne posetve tri bokale. Gosto mora stati, da plevél zaduši in celo njivo lepo zakrije. Ogeršica se ne razraste, ampak vsako zeliše le po eno bilko napravi.

Dosti gosto vsejane se je pridela na oralu 20 do 24 mernikov; mernik plačujejo fabrike po 3 gold. in pol, tedaj znese oral 70 do 84 fl. Verh tega dá oral do 50 centov dobre nastelje, koja (če le po pol goldinarja cent) nar manj verže skupaj 25 gold. Celi pridelk orala znaša tedaj 95 do 99 gold.

Ogeršičnih preš, da se pognoji en oral, je treba 10 do 12 centov; če je po 2 gold. cent, znaša to 20 do 24 gold. — ral, seme, žetev in da se zmanje, vzemimo, da veljá 15 gold., tedaj vsi stroški skupaj 35 do 40 gold. Po tem takem ostane čistega pridelka na enem oralu 55 do 59 gold. In ta pridelok ima še to posebno dobro lastnost, da se prec lahko v dnar spravi, in da kmet ob takem času k dnarju pride, ob katerem nima kaj družega v dnar spraviti. Verh tega si pridobi tudi nastelje ob času, ko si je zavolj drugih del ne utegne drugod iskati.

Kar pa še setev ogeršice na mahu čez vse priporoča, je to, da se seje v jeseni na ovsiše ali drugo prašno polje, in da konec velikega travna (maja) se že domú spravi, da se potem okoli Kresa že lahko ajda seje, koja po ogeršičnih prešah posebno lepo raste in do malega Šmarna dozori brez nevarnosti, da bi ji na mahu navadna slana mogla dosti škode storiti.

Zunaj ogeršice je tudi prav dobro se sponeslo zeliše, koja imenujejo vertnarji „plave brokelne“. To zeliše pa le na gnoji dobro stori, se močno razraste, več bilk naredi, daje spomladi dober in prijeten živež ljudem, če se perje obéra, pa dá tudi obilo semena debelejega od ogeršice.

H koncu tega spisa pa še nekaj. Dasiravno ogeršica na požganem mahu dobro rodi, vendar po svoji vesti ne svetujem nikomur mahú požigati, ker požiganje je velika potrata, če pomislimo, da se na enem oralu požge blizo 1600 centov šote, koja verže, po odbitih stroških naprave in vožnje po 4 krajc. za cent, za cel oral 106 gold. 40 kr., tedaj je memo ogeršičnega pridelka z 59 gold. čiste zgube 47 gold. 40 krajc.

Šota je neprecenljiv zaklad kurjave, koja, do zdaj še malo čislana, bo v kratkem veliko veljavo in imenitnost zadobila. Torej, posestniki mahú, nikar je tratite brezumno. V kratkem vam bode vesela ptičica zapéla, — saj od vseh krajev se začenjajo rude odkrivati, rudniki pa vsi od konca do kraja potrebujejo kurjave. Tudi Terst bo po železnici kmali začel šote iz ljubljanskega mahú iskati. Dr. O.

Drevjoreja.

Koristnost ptujega ali inostranskega drevja. (Dalje).

Govoriti počnemo pa najprej o listovcih.

1. Brezovo drevje.

Brezovega drevja je petero plemen v Ameriki; mi omenimo sledečih:

Črna breza nahaja se v srednjih državah Amerike, v Novem Jorku, Marilandu in v Pensilvanii; ona raste naj bolje v globoko persteni, rahli, hladni zemlji. Doraste 70 čevljev visoka, ter ima perje, koja je perju navadne loške črešnje podobno. Les njeni je imeniten, se dá lepo gladiti, je močen in terpežen; štimajo ga kot loško črešnjevino, in iščejo ga posebno ebenarji, kolarji, mizarji; da kratko povemo: črna brezovina je en izmed najboljih lesov.

Rumena breza je omenjeni črni mnogo podobna, prihaja tudi skoraj tako visoka. Pahiše iz njenega lesa je jako lepo; tudi jo rabijo za jarme in jiga, za obroče, sanike itd. Skorja njena je ugodna za kože strojiti, verh tega daje les prav dobre derva.

Listanska breza (die Papierbirke) je izverstno lepo drevo, koja se nahaja v doljni Kanadi, v Novo-Hampshiru in Vermontu; po južnih državah ga ni viditi. Dopada si posebno v rodovitni zemlji, zraste 70 čevljev visoka, ima tanko šibko vejovje, veliko tamno-zeleno perje, ter je gledati prav prijetna. Njeni dorašeni les ima svetlo jedro, je terden in pruživ. Iz njega delajo mize, koja so mizam iz mahagonovine prevarno podobne; tudi za mnogoverstne vložene izdelke ga močno potrebujejo; kurjavi daje kaj izverstne derva. Njena skorja služi za mnogo mnogo stvari; napravljajo iz nje jerbase, krovnice, listnice, škatlje, škodlje; tanko razcepljena služi za popir (odtod ime drevesa); naj bolj jo pa rabijo zato, da iz te skorje delajo prosti ljudje tiste majhne čolnice, kterim pravijo kanot. Te napravljajo iz večjih skorjinih kosov, koja ličjem korenin neke hojke vkup vežejo tako terdno, da v njih se peljejo ljudje po rekah mnogo milj deleč, pri tem so pa tako lahki, da jih brez velikega truda na ramah od enega jezera do drugega, od ene reke do druge prenašajo. Taki kanoti so včasih tako terdno narejeni, da do 15 ljudi nesejo, vendar pa vaga eden, za 4 osebe pripravljen, ne čez 40 do 50 funtov. Ta breza je vredna tedaj, da jo pred drugimi udomačimo pri nas, ter jo obilno sejemo po gojzdi in vertih svojih.

Topoloperjata breza (pappelblätterige Birke) ima to dobro, da raste po krajinah, na kterih navadno manjka drugih drevnih plemen, na medlem, osušenem in izpraznjenem svetu. Dohaja pa 20 do 26 čevljev visoka, na vlažnih stanoviščih tudi 30 do 35 čevljev. Ona daje dobro oglje, in je precej ugodna za kurjavo.

2. Bukovo drevje.

Višnjeva bukva. Iz te verste so največi gojzdi deržav Novo-Hampshire, Majne in Vermonta; po teh raste tudi to drevo na najrodovitnišem svetu. Ona prihaja tako močna, pa ne tako visoka, kakor naša navadna bukva; tudi cvetje njeno je manjše od naše; kar zadeva pa les, prekosí našo: kajti ameriška bukva ima več jedratega lesa,